

Opiskeluterveydenhuollon sisältö

TERVEYDEN JA HYVINVOINNIN LAITOS

Lähtökohdat

- Opiskeluterveydenhuoltoa säätelee **Terveydenhuoltolaki** (1326/2010) ja **Valtioneuvoston asetus** 338/2011
- Opiskeluterveydenhuollon sisältöä ohjaa **Opiskeluterveydenhuollon opas** (STM 2006:12)
- Opiskelijan oikeudesta opiskeluhuoltoon säädetään **Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa** 1287/2013

Opiskeluterveydenhuollon palvelut

- Ovat perusterveydenhuoltoa
- Kunnan on järjestettävä OTH-palvelut alueellaan sijaitsevien lukioiden, ammatillista koulutusta antavien oppilaitosten sekä korkeakoulujen opiskelijoille heidän kotipaikastaan riippumatta
 - Korkeakouluopiskelijoiden OTH voidaan kunnan suostumuksella järjestää myös muulla Sosiaali- ja terveystieteiden lupa- ja valvontaviraston hyväksymällä tavalla (YTHS)
 - Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluu myös opiskelijan työssä oppimisen ja työharjoittelun aikainen terveydenhuolto.

Opiskeluterveydenhuoltoon sisältyy

1. Oppilaitoksen opiskeluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä opiskeluyhteisön hyvinvoinnin edistäminen sekä seuranta kolmen vuoden välein
2. Opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin sekä opiskelukyvyn seuraaminen ja edistäminen, johon sisältyvät lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti
3. Terveysten- ja sairaanhoitopalvelujen järjestäminen opiskelijoille, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto
4. Opiskelijan erityisen tuen tai tutkimusten tarpeen varhainen tunnistaminen sekä opiskelijan tukeminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin tai -hoitoon ohjaaminen

2. Lukion ja ammatillisen oppilaitoksen opiskelijoille kaksi määräaikaista terveystarkastusta ja kaikille opiskelijoille terveystarkastukset yksilöllisen tarpeen mukaisesti

- 1. opiskeluvuonna terveydenhoitajan tarkastus **JA** 1./2. opiskeluvuonna lääkärintarkastus, jollei lääkärintarkastusta ole tehty opiskelijaksi hyväksymisen yhteydessä (aina 1. opiskeluvuonna erityisopetuksessa oleville ja tai jos terveydentilan ja opiskelukyvyn selvittäminen on tarpeellinen opiskelualan tai tulevan ammatin vuoksi)
- Korkeakoulujen opiskelijoille 1. opiskeluvuonna terveystarkastus, jonka perusteella tehdään tarvittaessa terveystarkastus

Terveystarkastus

- Terveyshaastattelulomakkeen perusteella voidaan arvioida terveystarkastuksen kiireellisyyttä.
 - Suositellaan liitettäväksi alle 18-vuotiaille Nuorten päihdemittari (ADSUME) ja täysi-ikäisille Audit -testi.
- Tarpeen mukaan: pituus, paino, vyötärön ympäryys, verenpaine, näöntarkkuus, värinäkö, kuulo, nikotiiniriippuvuustesti, anoreksiaseula, masennus- tai mielialatestit
- Tarvittaessa suunnitelma jatkotutkimusten, tuen ja hoidon tarpeesta, yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa hänen perheensä kanssa.
- Terveystarkastuksen tekemän terveystarkastuksen perusteella arvioidaan lääkärintarkastuksen ajankohtaa.

Terveystarkastuksen tavoitteet

- Selvittää yhdessä opiskelijan kanssa opiskelijan elämäntilanne, elämäntavat, sosiaaliset verkostot ja opiskelu osana hyvinvoinnin kokonaisuutta
- Tukea ja vahvistaa voimavaroja
- Havaita riskit ja antaa ohjausta ja neuvontaa
- Arvioida opiskelijan terveydentilaa opinnoista sekä tulevassa ammatissa selviytymisen kannalta
- Ohjata opiskelija palvelujen piiriin, jos löytyy toimintakykyä uhkaavia tai sitä haittaavia ongelmia
- Suunnitella pitkäaikaissairauksien seuranta, hoito ja kuntoutus opiskelun ajaksi

- Selvittää erityisopiskelijan tarvitsemat kuntoutus- ja tukitoimet yhdessä oppilaitoksen ja muiden tahojen kanssa
- Selvittää raskauden ehkäisyä ja seksuaaliterveysneuvonnan tarve.
- Tiedottaa opiskeluterveydenhuollon tarjoamista palveluista.
- Tunnistaa opiskelijat, jotka tarvitsevat erityistä tukea ja järjestää heille opiskelun aikana tarvittavat tukitoimet
 - perussairaus, mielenterveys- ja päihdeongelmat, käytöshäiriöt ja kiusaaminen, oppimisvaikeudet, opiskelijaan kohdistunut fyysinen tai psyykinen väkivalta, toistuva hoitoon hakeutuminen tapaturman vuoksi, vanhempien vakavat sairaudet, mielenterveys- tai päihdeongelmat, läheisväkivalta, perheen toimeentuloon ja elinoloihin liittyvät ongelmat.

Terveystarkastuksista pois jääneet

- On pyrittävä selvittämään määrääkäsista terveystarkastuksista poisjäävien tuen tarve:
 - yhteydenotto opiskelijaan
 - määrrien seuraaminen, poisjäännin syiden selvittäminen
 - kutsumenettelyt
 - parannetaan palveluista tiedottamista
 - kehitetään sähköisiä palvelua: ajanvaraus, ajan vaihtaminen..
 - yhteistyö oppilaitosten kanssa

Terveysneuvonta

- Terveysneuvonta sisältä näyttöön perustuvaa tietoa
- Voidaan toteuttaa yksilöllisesti, ryhmässä ja yhteisöllisesti
- Tukee kasvua, psykososiaalista ja fyysistä kehitystä
- Sisältää teemat: ihmissuhteet, lepo, vapaa-aika, median merkitys terveyden ja turvallisuuden kannalta, ergonomia, ravitsemus, liikunta, painon hallinta, suun terveys, seksuaaliterveys, lähi- ja parisuhdeväkivalta, tapaturmat, tupakointi, alkoholin ja muiden päihteiden käyttö, rokotukset, infektioiden ehkäisy, soveltuvin osin sosiaaliturva
- Kouluterveyskyselyn oppilaitoskohtaiset tulokset voidaan ottaa terveysneuvonnan suunnittelussa huomioon

Terveysneuvonta

- Tukee ja edistää itsenäistymistä, opiskelukykyä, terveellisiä elämäntapoja sekä hyvää fyysistä toimintakykyä ja mielenterveyttä sekä ehkäisee koulukiusaamista
- Annettava tietoa ammatissa toimimisen edellytyksistä sekä työhön ja ammattiin liittyvistä terveydellisistä vaaratekijöistä

On konkreettista ja mahdollista toteuttaa

Ohjausaineisto on puolueetonta, ajantasaista, pohjautuu näyttöön perustuvaan tietoon, kaikkien saatavissa.

- käsitellään yhdessä opiskelijan kanssa
- palvelujen käyttäjien äidinkieli, moninaisuus sekä kulttuuri on huomioitu

3. Terveyden- ja sairaanhoitopalvelut, mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto

- Opiskeluterveydenhuoltoon kuuluvia... terveyden- ja sairaanhoitopalveluja ovat... terveystarkastusten ja terveysneuvonnan lisäksi:
 - mahdollisten mielenterveys- ja päihdeongelmien varhainen toteaminen, hoito ja jatkohoitoon ohjaus
 - seksuaaliterveyttä edistävät palvelut
 - suun terveydenhuollon palvelut
 - vähintään kerran opiskeluaikana suun terveystarkastus
 - hoitoon pääsyssä noudatetaan yhtenäisiä kiireettömän hoidon perusteita ja hoitoon pääsyn määräaikoja
 - muut perusterveydenhuollon terveyden- ja sairaanhoitopalvelut sekä jatkohoitoon ohjaus
 - mm. fysioterapia, puheterapia, ravitsemusterapia, laboratorio- ja kuvantamispalvelut

- Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelmassa (THL 2014) vuosille 2014 – 2020 on useita tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia opiskeluikäisten seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämiseksi [Seksuaali- ja lisääntymisterveyden toimintaohjelma 2014-2020](#)

Opiskelijoiden terveyttä edistävän ja sairauksia ehkäisevän toiminnan sekä terveyden- ja sairaanhoitopalvelujen on muodostettava yhtenäinen kokonaisuus

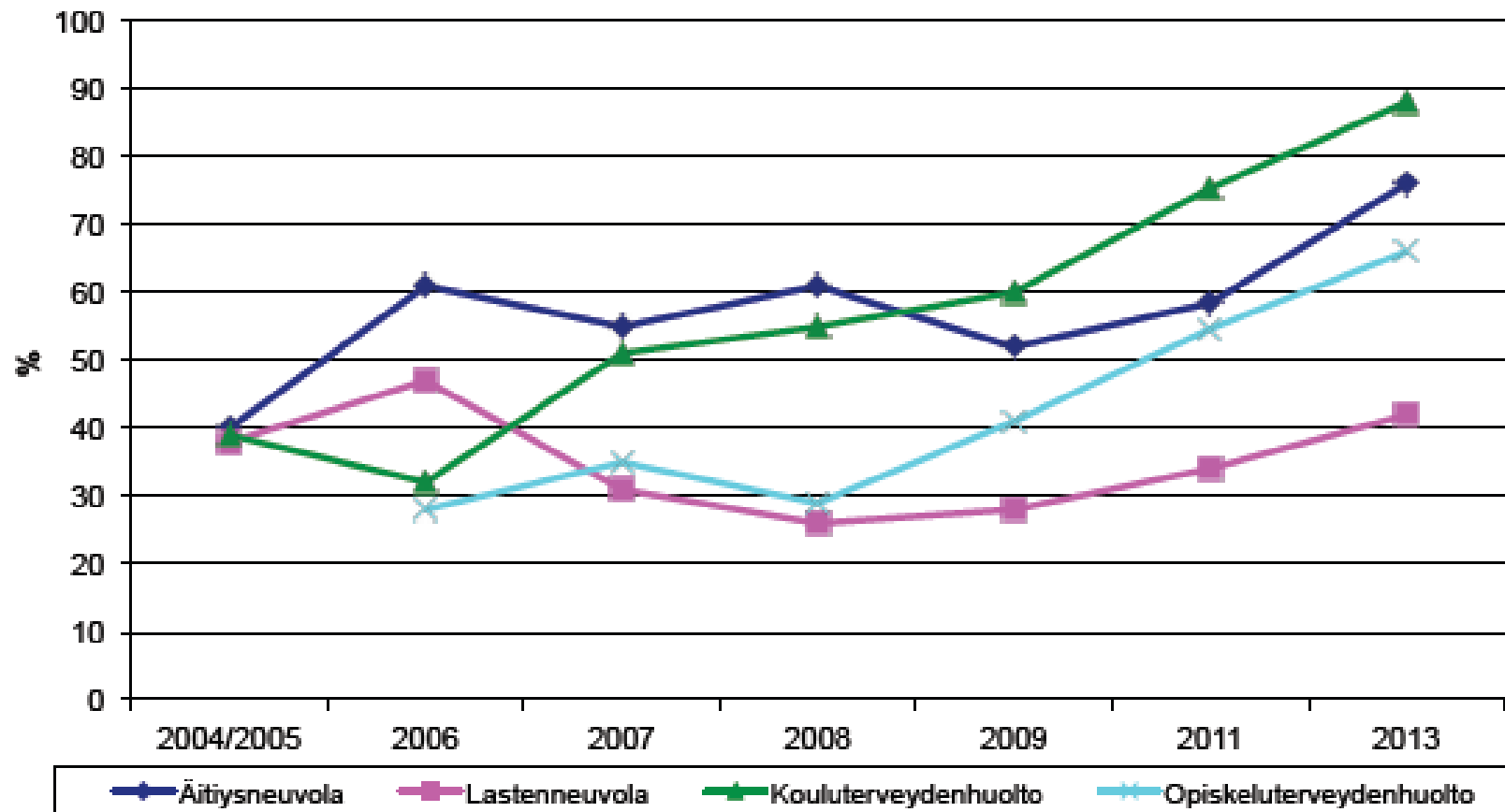
- Samat opiskeluterveydenhuoltoon perehtyneet ammattihenkilöt toteuttavat opiskelijoiden terveyden- ja sairaanhoidon
- Opiskelijalla on mahdollisuus asioida samojen terveydenhuollon ammattilaisten kanssa.

Henkilöstövoimavarat

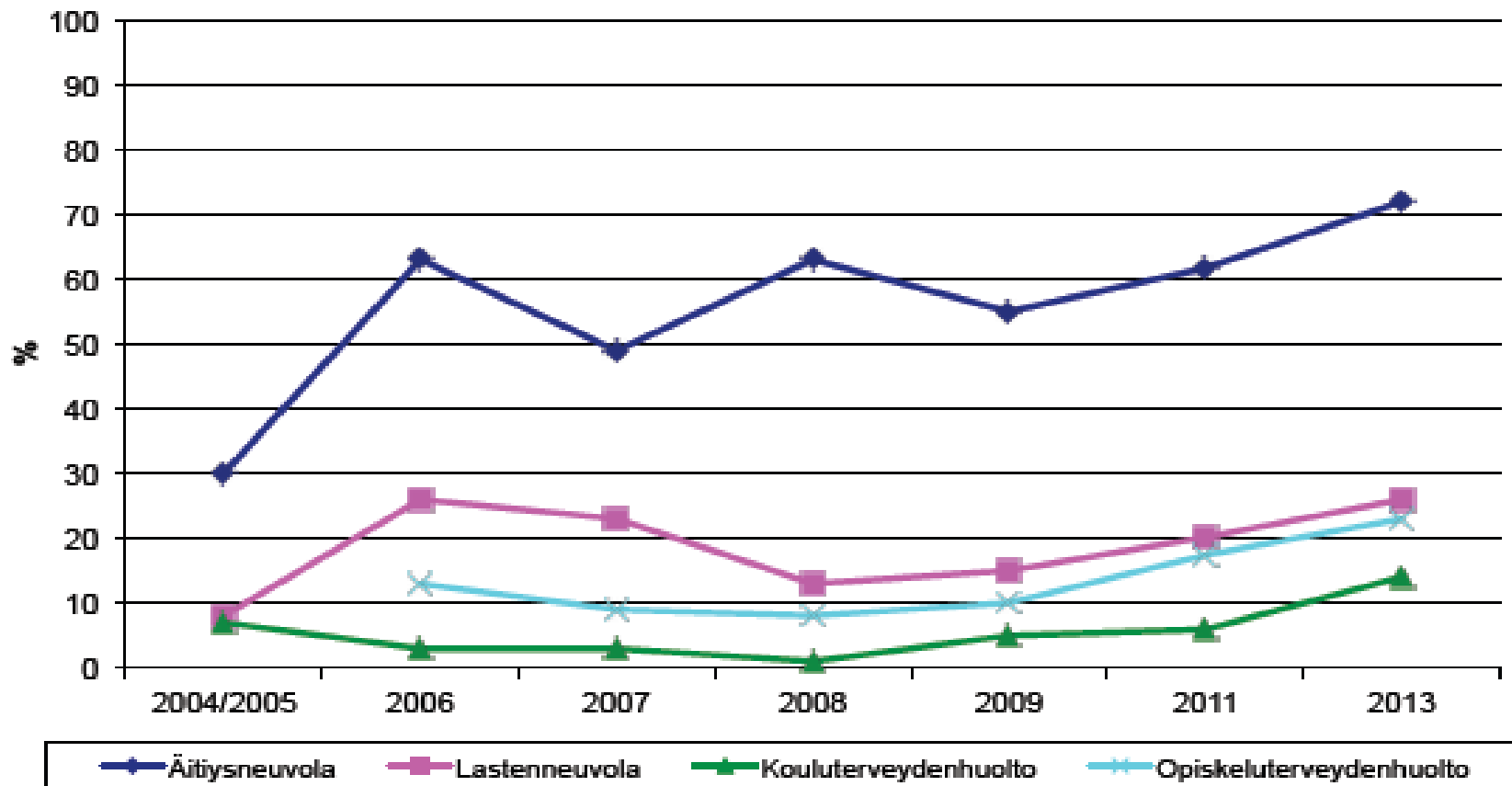
- Kunnan on osoitettava riittävästi voimavaroja terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen sekä terveydenhuollon palveluihin
- Henkilöstömitoituksia koskevat suositukset sisältyvät opiskeluterveydenhuollon oppaan (2006) suosituksiin, joka on VNA 338/2011 perustana
- Kuormitusta lisää
 - maahanmuuttajien ja erityistä tukea tarvitsevien määrän lisääntyminen
 - työskentely useammalla sektorilla
 - työskentely useassa eri toimipisteessä
 - puuttuvat muut palvelut (mielenterveys, päihdehuolto)

STM 2006:12 Suositukset

- Lukiot ja ammatilliset oppilaitokset: 600 - 800 opiskelijaa/terveydenhoitaja
- Ammattikorkeakoulut ja yliopistot: 800 - 1000 opiskelijaa/terveydenhoitaja
- 2500 - 3000 opiskelijaa/lääkäri, kun sijaista ei ole
- Opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä nimetty lääkäri, joka on terveydenhoitajan konsultoitavissa työpäivän aikana
- Terveystenhoitaja ja lääkäri muodostavat kiinteän työparin, joka tekee moniammatillista yhteistyötä muiden sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden kanssa.

Kuvio 2. Valtakunnallisten terveydenhoitajien henkilöstömitoitussuosituksen toteutuminen (prosenttiosuus) terveyskeskuksissa vuosina 2004/2005*–2013. Lähteet: Hakulinen-Viitanen ym. 2005, 2008; Rimpelä ym. 2006, 2007, 2008; Wiss 2009; Ståhl & Saaristo 2011; Wiss ym. 2013.

Kuvio 3. Valtakunnallisten lääkärin henkilöstömitoitussuosituksen toteutuminen (prosenttiosuus) terveyskeskuksissa vuosina 2004/2005*–2013. Lähteet: Hakulinen-Viitanen ym. 2005, 2008; Rimpelä ym. 2006, 2007, 2008; Wiss 2009; Ståhl & Saaristo 2011; Wiss ym. 2013.